

GG-054044

Seat No. _____

M. A. (Sem. IV) Examination

March / April - 2019

MAOOC401 : Sanskrit

(One - Act - Play - भगवदज्जुकीयम् बोधायन - विरचितम्)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

१ गभे ते भे नो सविवरश्च अनुवादे करो :

१४

(१) देहो रोगनिधिर्जरावशगतो लीनान्तकाधिष्ठितो

यो नित्य प्रतिघातरुद्धविषयस्तीरे यथा पादपः ।

तं लब्ध्वा सुकृतैरनेकगुणितैर्देहात्मना विस्मितो

मत्तो यो बलरूपयौवनगुणैर्दोषान्नतान् पश्यति ॥

(२) शाण्डिल्य :- ननु समसुखदुःखकिल भगवान् ।

परिव्राजक :- अथ किम् समसुखदुःखो ममात्मा कर्मात्मा विश्रममिच्छति ।

शाण्डिल्य :- भगवन् क एष आत्मा नाम । कोऽन्यः कर्मात्मा नाम ।

परिव्राजक :- शृणु-यः स्वप्ने गगनमुपैति सोऽन्तरात्मा । कर्मात्मा
श्रमसुखकाजं नं नराणाम् ।

शाण्डिल्य :- योऽजरः अमरः अच्छेद्यः अथेद्यः स आत्मानाम् । यो
हसति हासयति शेते भुङ्क्ते विलयं च गच्छति स
कर्मात्मा नाम ।

परिव्राजक यथा ग्राह्यं तथा गृहीतम् ।

(३) मधुमासजातदर्पः कन्दर्प कामिनीकटाक्षसखः ।

अपि योगिनामिह मनो विध्यति फुल्लैरशाकशरैः ॥

(४) यम :- अयं सन्दंशकालः ।

गणिका :- हं केनापि दष्टास्मि ।

चेटी :- (तरुशाखां विलोक्य) अज्जुके एषोऽशोक पल्लवान्तरितो
व्यालः ।

गणिका :- हं व्यालः (इति पतिता)

शाण्डिल्य :- (उपगम्य) भवति किमिदम् ।

चेटी :- आर्य एषा अज्जुका व्यालेन दष्टा ।

शाण्डिल्य :- अविहा । भो भगवन् एषा गणिकादारिका व्यालेन दष्टा ।

परिव्राजक :- क्षीणेनास्याः कर्मणा भवितव्यम् । कुतः स्वकर्म भोक्तु
जायन्ते प्रायेणैव हि जन्तवः ।

क्षीणे कर्मणि चान्यत्र पुनर्गच्छति देहिनः ॥

- ૨ (અ) પરિવ્રાજક અને શાંડિલ્યના સંવાદમાં જોવા મળતાં બંને પાત્રોના વ્યક્તિત્વને ૭
તપાસો.

અથવા

- (અ) ભગવદ્ગજુકીય રૂપકને હાસ્યરૂપક તરીકે મૂલવો.
(બ) ગમે તે એક સસંદર્ભ સમજાવો : ૭
(૧) અપેહિ નિસ્નેહ મામપિ ત્વામિવ તર્કયસિ ।
(૨) મૂર્ખવૈઘ અલં પરિશ્રમેણ ।
(૩) નહિ નહિ ઉન્મતઃ ખલુ ત્વમ્ ।
- ૩ (અ) ભગવદ્ગજુકીય રૂપકની કથાવસ્તુના દાર્શનિક અર્થઘટનો તમારા શબ્દોમાં ૭
વર્ણવો.

અથવા

- (અ) પરિવ્રાજક અને અજ્જુકાના આત્મપરિવર્તનની ઘટનાને આધ્યાત્મિક ૭
અર્થઘટનના સંદર્ભે તપાસો.
(બ) ગમે તે એક ટૂંકનોંધ લખો : ૭
(૧) પ્રહસનના લક્ષણ
(૨) ભગવદ્ગજુકીયમ્ની શૈલી.

- ૪ સંસ્કૃતસાહિત્યના મુખ્ય પ્રહસનોનો ટૂંકો પરિચય કરાવો. ૧૪

અથવા

- ૪ અજ્જુકાનું પાત્રાલેખન કરો. ૧૪

- ૫ આપેલા પ્રશ્નોનાં ટૂંકા ઉત્તર આપો : ૧૪

- (૧) રૂપકો કેટલાં છે અને કયા કયા ?
(૨) પ્રહસન એટલે શું ? પ્રહસનના પ્રકારો જણાવો.
(૩) ભગવદ્ગજુકીયમ્માં આવતાં પુરુષ પાત્રો નામનિર્દેશ સાથે જણાવો.
(૪) કોઈપણ બે પ્રહસન રૂપકના નામ જણાવો.
(૫) પ્રકરણ રૂપકનો નાયક કેવો હોવો જોઈએ ?
(૬) સમવકાર રૂપકની કથાવસ્તુ કેવી હોવી જોઈએ ?
(૭) કોઈ એક અંક રૂપકનું નામ જણાવો.